

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/73/2018
Identifikačné číslo spisu:	4413211680
Dátum vydania rozhodnutia:	21.06.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4413211680.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Slovenský plynárenský priemysel, a. s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 44/a, IČO: 35 815 256, zastúpeného JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom so sídlom v Bratislave, Mýtna 48, proti žalovanej O., bývajúcej v D., o zaplatenie 543,55 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 13 Ro 477/2013, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 31. marca 2014 sp. zn. 25 Co 152/2014, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Nitre z 31. marca 2014 sp. zn. 25 Co 152/2014 a uznesenie Okresného súdu Nové Zámky z 31. decembra 2013 č. k. 13 Ro 477/2013-40 a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) zamietol návrh žalovanej na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odporu proti platobnému rozkazu Okresného súdu Nové Zámky č. k. 13 Ro 477/2013-29 zo 7. augusta 2013. Uviedol, že platobný rozkaz žalovaná prevzala 3. októbra 2013 a lehota na podanie odporu proti platobnému rozkazu uplynula 18. októbra 2013. Žalovaná podala 22. októbra 2013 žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odporu spolu s odôvodneným odporom proti platobnému rozkazu, ktorú odôvodnila tým, že bola od 16. októbra 2013 do 1. novembra 2013 práceneschopná. Súd prvého stupňa práceneschopnosť žalovanej nepovažoval za ospravedlniteľný dôvod na zmeškanie lehoty na podanie odporu proti platobnému rozkazu z dôvodu, že do 16. októbra 2013, kedy bola žalovaná uznaná za práceneschopnú, mala dostatok časového priestoru na podanie odporu proti platobnému rozkazu.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej uznesením z 31. marca 2014 sp. zn. 25 Co 152/2014, napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdil. Odvolací súd, ktorý sa v zmysle § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, skonštatoval správnosť a úplnosť podaných dôvodov uznesenia súdu prvej inštancie.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Dôvodnosť

dovolania odvodila z ustanovení § 237 písm. f/ v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. Nestotožnila sa s tvrdením súdov nižších inštancií, že mala predvídať svoju práceneschopnosť, a preto v jej prípade na podanie opravného prostriedku bola postačujúca dvanásťdenná lehota namiesto zákonnej pätnásťdňovej lehoty. Uviedla, že rozhodnutia súdov nižších inštancií sú preto svojvoľné a arbitrárne s tým, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Dovolateľka navrhla napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 27. júla 2015 sp. zn. 4 Cdo 569/2014 dovolanie žalobkyne odmietol ako oneskorene podané.

6. Na základe sťažnosti žalovanej Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 1. júna 2016 sp. zn. I. ÚS 77/2016-34 vyslovil, že základné právo Mgr. Eleny Szabóovej, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 569/2014 a jeho uznesením sp. zn. 4 Cdo 569/2014 z 27. júla 2015 bolo porušené. Ústavný súd uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorému bola vec opätovne predložená na rozhodnutie o dovolaní konštatuje, že jeho predchádzajúce rozhodnutie o dovolaní žalovanej bolo ústavným súdom zrušené v celom rozsahu, v dôsledku čoho je potrebné znovu rozhodnúť o tomto dovolaní ako celku.

8. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej len „C.s.p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie v prejednávanej veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C.s.p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov odvolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1, 2 C.s.p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C.s.p.).

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“, „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa v súlade s § 429 ods. 2 písm. a/ C.s.p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane odvolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

11. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie

odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často zdôrazňuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

12. Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

13. V prejednávanej veci je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, pričom nejde o uznesenie, ktoré by malo znaky v zmysle § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Keďže prípustnosť dovolania z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplývala, je zrejmé, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci a podľa tohto ustanovenia nebolo prípustné.

14. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 vety druhej O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namietala alebo nie) neobmedzil sa najvyšší súd len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (por. napr. R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto vade skutočne došlo.

15. Žalovaná procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

16. Žalovaná namietala, že jej bolo odňaté právo konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pričom dovolací súd dospel k záveru, že konanie je takouto vadou postihnuté.

17. Žalovaná namietala vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. videla v tom, že odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým zamietol návrh žalovanej na odpustenie zmeškanej lehoty na podanie odporu z dôvodu, že dvanásťdňová lehota na podanie opravného prostriedku bola v jej prípade postačujúca, hoci na takýto postup neboli splnené podmienky.

18. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom išlo vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Uvedená vada konania je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Takýmto procesným právom účastníka je i to, aby rozhodnutie súdu prvej inštancie, s ktorým nesúhlasí, bolo na základe jeho odvolania preskúmané odvolacím súdom. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže

dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o neopustení zmeškania lehoty na podanie opravného prostriedku (odporu proti platobnému rozkazu), ak záver súdu o tejto otázke nie je správny.

19. Podľa § 58 ods. 1 O.s.p. súd odpustí zmeškanie lehoty, ak ju účastník alebo jeho zástupca zmeškal z ospravedlniteľného dôvodu a bol preto vylúčený z úkonu, ktorý mu patrí. Návrh treba podať do pätnástich dní po odpadnutí prekážky a treba s ním spojiť i zmeškaný úkon.

20. Odpustenie zmeškania lehoty je viazané na splnenie viacerých podmienok, a to, že účastník zmeškal lehotu a z tohto dôvodu bol vylúčený z úkonu, ktorý mu patrí, že dôvod zmeškania je ospravedlniteľný, že účastník podal návrh na odpustenie v lehote pätnástich dní po odpadnutí prekážky a že s ním spojil i zmeškaný úkon. Zákon nehovorí o tom, čo treba považovať za ospravedlniteľný dôvod zmeškania lehoty. Takýmto dôležitým dôvodom je objektívna situácia, ktorá môže byť vyvolaná rôznymi nepredvídanými okolnosťami nezávislými od vôle účastníka alebo jeho zástupcu. Súdna prax za ospravedlniteľné dôvody zmeškania lehoty považuje náhle ochorenie účastníka, úraz, závažné rodinné komplikácie (smrť osoby blízkej), živelnú pohromu, náhlu služobnú cestu do zahraničia a pod. Prekážka môže nastať predovšetkým v osobe účastníka alebo jeho zástupcu. Treba zdôrazniť, že prekážka nemusí trvať počas celej lehoty, ale môže nastať až ku koncu lehoty; rozhodujúce bude, či mohla zabrániť vykonaniu úkonu. Vždy je treba hodnotiť subjektívnu stránku, t. j. či účastník nemohol prekážku predvídať, prípadne ju odstrániť. Rovnako treba starostlivo posúdiť, či prekážka bola takého charakteru, že mohla účastníkovi (zástupcovi) znemožniť v lehote úkon vykonať. Treba mať vždy na zreteli, že odpustenie lehoty je opatrením výnimočným, lebo narušuje právnu istotu ostatných účastníkov.

21. V preskúmvanej veci žalovaná za ospravedlniteľný dôvod zmeškania lehoty označila náhlu práceneschopnosť, ku ktorej došlo 16. októbra 2016, t. j. ku koncu lehoty na podanie odporu voči platobnému rozkazu (3 dni pred jej uplynutím), o čom predložila Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti vystavenej MUDr. Eleonórou Pintérovou 16. októbra 2013 (č. l. 39 spisu).

22. Konajúce súdy uvedený dôvod nepovažovali za ospravedlniteľný, lebo žalovaná mala do vzniku práceneschopnosti dostatok časového priestoru na podanie odporu proti platobnému rozkazu, keďže je nepochybné, že platobný rozkaz prevzala 3. októbra 2013 a práceneschopná bola až od 16. októbra 2013. Podľa dovolacieho súdu skutočnosti, na ktoré súdy prihladli, neboli nimi hodnotené správne.

23. Predovšetkým treba uviesť, že súdna prax dospela k názoru, že choroba účastníka preukázaná lekársky uznanou práceneschopnosťou, je dôležitým dôvodom pre ospravedlnenie účastníka, ak nevykoná jemu patriaci procesný úkon (porovnaj R 31/1995). Keďže súdna prax považuje za ospravedlniteľné dôvody zmeškania lehoty aj náhle ochorenie účastníka (zástupcu), nebolo možné bez ďalšieho dospieť k záveru, že žalovaná v konaní nepreukázala ospravedlniteľný dôvod ako jeden zo základných predpokladov odpustenia zmeškania lehoty v zmysle § 58 ods. 1 O.s.p. Pre úplnosť treba dodať, že zjavne ide o prekážku, ktorá nastala u strany sporu (účastníka), ktorú nemohla predvídať, prípadne ju odstrániť.

24. Pokiaľ súd prvej inštancie pri posúdení, či prekážka mohla žalovanej znemožniť v lehote úkon vykonať, prihliadol na skutočnosť, že žalovaná mala od doručenia platobného rozkazu do okamihu náhleho ochorenia dostatok časového priestoru na podanie odporu proti platobnému rozkazu, treba uviesť, že prekážka nemusí trvať počas celej lehoty, ale môže nastať aj na jej konci, t. j. aj deň pred skončením lehoty v tomto prípade na podanie odporu proti platobnému rozkazu (por. § 172 ods. 1 O.s.p.). V praxi nemožno vylúčiť, že účastník urobí procesný úkon v posledný deň lehoty, a teda k jej zmeškaniu nedochádza. Ak by sa prijal záver o znemožnení podať v lehote opravný prostriedok, v danom prípade odpor proti platobnému rozkazu, pre prekážku na strane účastníka v podobe jeho náhleho ochorenia, lebo od doručenia rozhodnutia do okamihu prekážky mal dostatok času na jeho podanie, nedôvodne by dochádzalo v podstate ku „skráteniu“ lehoty na podanie opravného prostriedku, čo je neprípustné. Navyše, tu musí existovať príčinná súvislosť medzi ospravedlniteľným dôvodom (v tomto prípade chorobou) a zmeškaním lehoty.

25. Možno teda uzavrieť, že ak odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým súd prvej inštancie neodpustil žalovanej lehotu na podanie odporu proti platobnému rozkazu, odňal žalovanej možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

26. Výskyt niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. je vždy zo zákona dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanému v konaní touto vadou postihnutom. Zároveň je tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd vzhľadom na to uznesenie odvolacieho súdu ako aj rovnakou vadou konania postihnuté ním potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie zrušil (§ 449 ods. 1 a 2 C.s.p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.).

27. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.